

**UCHWAŁA NR XLII/253/2014
RADY GMINY WERBKOWICE**

z dnia 22 stycznia 2014 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Honiatycze

Na podstawie art. 18, ust. 1, ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013r., poz. 594 z późn. zm.) Rada Gminy uchwała, co następuje:

§ 1.

Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Honiatycze na lata 2014-2021, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Gminy

Małgorzata Wojturska

Uzasadnienie do Uchwały Nr XLII/253/2014

Rady Gminy Werbkowice

z dnia 22 stycznia 2014 r.

Opracowanie i uchwalenie planu odnowy miejscowości wynika z rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013”. Zgodnie z § 10 ust. 2 w/w rozporządzenia do wniosku o przyznanie pomocy dołącza się wymienione w formularzu tego wniosku załączniki, w tym: - plan odnowy miejscowości, zawierający w szczególności: a) charakterystykę miejscowości, w której będzie realizowana operacja, b) inwentaryzację zasobów służących odnowie miejscowości, c) ocenę mocnych i słabych stron miejscowości, w której będzie realizowana operacja, d) opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji; Biorąc pod uwagę powyższe, podjęcie uchwały przez Radę Gminy Werbkowice jest uzasadnione.

Załącznik
do Uchwały Nr XLII/253/2014
Rady Gminy Werbkowice
z dnia 22 stycznia 2014 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI HONIATYCZE NA LATA 2014-2021

HONIATYCZE 2014

„...Twórcie kulturę wsi, w której obok nowych wymiarów, jakie niosą czasy, pozostanie - jak u dobrego gospodarza – miejsce na rzeczy dawne, uświęcone tradycją, potwierdzone przez prawdę wieków...”

Jan Paweł II

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Charakterystyka miejscowości.....	7
2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności.....	7
2.2. Rys historyczny.....	8
2.2.1. Historia miejscowości Honiatycze.....	8
2.2.2. Rys historyczny /obiekty religijne/.....	12
2.2.3. Rys historyczny /szkolnictwo/.....	13
2.3. Struktura przestrzenna miejscowości.....	16
3. Inwentaryzacja zasobów.....	17
3.1. Środowisko przyrodnicze.....	17
3.1.1. Walory krajobrazu.....	17
3.1.2. Walory klimatu.....	17
3.1.3. Walory szaty roślinnej.....	18
3.1.4. Fauna.....	18
3.1.5. Gleby.....	18
3.1.6. Ciek wodne.....	19
3.1.7. Surowce naturalne.....	19
3.2. Dziedzictwo kulturowe.....	19
3.2.1. Kościół.....	19
3.2.2. Grób żołnierzy polskich poległych w czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.....	19
3.2.3. Krzyż z tablicą pamiątkową.....	20
3.2.4. Figurka Matki Boskiej Fatimskiej.....	21
3.2.5. Parafialny cmentarz grzebalny.....	21
3.2.6. Krzyże przydrożne.....	22
3.3. Obiekty i tereny.....	23
3.4. Infrastruktura społeczna.....	24
3.4.1. Szkoła im. Jana Pawła II w Honiatyczach.....	24
3.4.2. Kościół.....	26
3.4.3. Świetlica Wiejska /światlico-remiza/.....	26
3.4.4. Dom Kultury.....	28
3.5. Infrastruktura techniczna.....	29
3.5.1. Zaopatrzenie w wodę.....	29
3.5.2. Energia elektryczna.....	29
3.5.3. Ciepłownictwo.....	30
3.5.4. Kanalizacja i gospodarka odpadami.....	30
3.5.5. Komunikacja.....	30
3.5.6. Sieć dróg na terenie gminy Werbkowice.....	30
3.5.7. Sieć telekomunikacyjna.....	31
3.5.8. Odpady komunalne.....	31
3.5.9. Zasoby mieszkaniowe.....	31
3.6. Gospodarka i Rolnictwo.....	31
3.6.1. Gospodarka.....	31
3.6.2. Rolnictwo.....	32
3.7. Kapitał ludzki.....	32
3.7.1. Rada Sołecka.....	32
3.7.2. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, Wakijów.....	33
3.7.3. Koło Gospodyń Wiejskich.....	34

3.7.4. Kapela Ludowa.....	34
3.7.5. OSP.....	36
4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne.....	37
5. Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans, i zagrożeń.....	39
5.1. Mocne strony.....	39
5.2. Słabe strony.....	40
5.3. Szanse.....	40
5.4. Zagrożenia.....	40
6. Planowane zadania inwestycyjne.....	41
6.1. Zadanie 1.....	41
6.2. Zadanie 2.....	44
6.3. Zadanie 3.....	45
6.4. Zadanie 4.....	45
6.5. Zadanie 5.....	45
7. Wdrożenie i monitorowanie planu.....	46

1. Wprowadzenie

Rozwój i odnowa obszarów wiejskich stanowi kluczowe wyzwanie dla Polski w okresie integracji z Unią Europejską. Zasadniczym celem jest wzmocnienie działań służących zmniejszaniu dysproporcji i różnic w poziomie rozwoju obszarów wiejskich w stosunku do terenów miejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”. Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działanie umożliwi rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

W ramach działania pomocą finansową zostaną objęte projekty dotyczące:

- budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
  - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
  - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- kształtowania obszaru przestrzeni publicznej,
- budowy, remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych,
- zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne,
- odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci,
- kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on zdecentralizowany, lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowany jest (z udziałem przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości. Specyfika planu polega na tym, że jest on ukierunkowany na zagadnienia cywilizacyjno-kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości

życia mieszkańców. Ma mniej progospodarczy, a bardziej prospołeczny i prokulturowy charakter. Dzięki temu może stanowić doskonałe uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych.

Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszej sytuacji, gdy miasta oferują konkurencyjną alternatywę zamieszkania, a rolnictwo traci swą atrakcyjność jako źródło utrzymania, co prowadzi m.in. do migracji młodych ludzi, szczególnie tych lepiej wykształconych ze wsi do miasta.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na miejscu. Nie jako „mini-miasto”, wysoko zurbanizowana i konkurująca z ośrodkami miejskimi bogactwem oferty, ale właśnie jako „nowa wieś”, nowoczesna, lecz ceniąca i zachowująca swój wiejski charakter i kulturową specyfikę.

Plan Odnowy ma więc charakter „planu małych kroków”, ale w kierunku wielkich celów. Małych kroków, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu gminy doprowadzić mają do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

Korzyści wynikające z posiadania Planu Odnowy Miejscowości:

- plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami takimi jak środowisko, ludzie, infrastruktura i środki finansowe,
- zapisanie tego procesu w formie dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich członków społeczności lokalnej,
- dokument umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości,
- uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga porozumienia. Osiągnięte porozumienie, na drodze otwartej dyskusji, pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie identyfikowała się społeczność lokalna,
- tworzenie Planu Odnowy sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości, a przez to przyjrzenie się możliwościom oraz potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości. W ten sposób można uniknąć wielu trudności.

Plan Odnowy Miejscowości Honiatycze obejmuje swoim zasięgiem obszar tej miejscowości. Niniejsze opracowanie zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju, przedsięwzięcia wraz z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem działań.

Plan Odnowy Miejscowości Honiatycze to dokument, który określa strategię działań w sferze społeczno-gospodarczej na lata 2014-2021. Niniejszy plan jest planem otwartym stwarzającym możliwość aktualizacji w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych. Oznacza to, że mogą być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w zależności od uruchomienia i dostępu do funduszy UE.

Projekt wprowadzonych do planu zadań powstał w oparciu o wytyczne środowiska lokalnego i konsultacje społeczne. Podstawą tworzenia Planu Odnowy Miejscowości Honiatycze jest zdanie sobie sprawy z lokalnych zasobów i potencjałów, zmobilizowanie ich, zainwestowanie w rozwój i stworzenie systemu działań partnerskich tak, aby uzyskać efekt przyrastania inicjatyw i kumulowania się ich skutków.

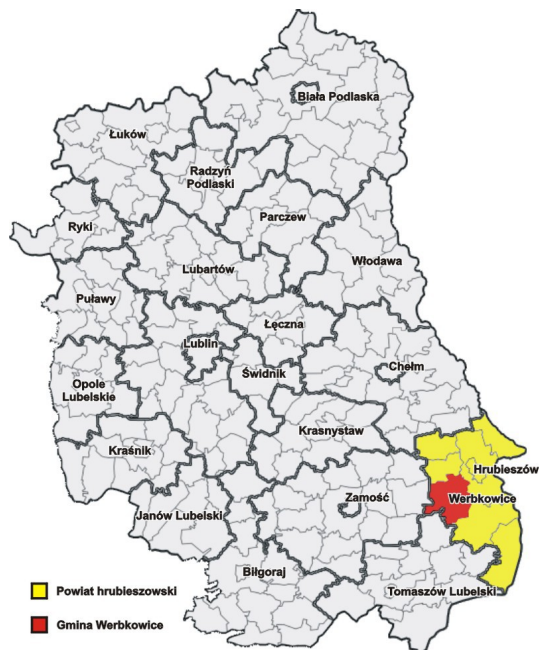
2. Charakterystyka miejscowości

2.1. Położenie, przynależność administracyjna, powierzchnia, liczba ludności

Miejscowość Honiatycze położona jest w południowo-wschodniej części województwa lubelskiego, w powiecie hrubieszowskim, we wschodniej części Gminy Werbkowice, w obrębie Kotliny Hrubieszowskiej. Gmina Werbkowice leży w północno-zachodniej części Kotliny Hrubieszowskiej, która wchodzi w skład Wyżyny Zachodnio-Wołyńskiej oraz w niewielkiej części (część północno-zachodnia) w obszarze Działów Grabowieckich, wchodzących w skład Wyżyny Lubelskiej. Według regionalizacji fizyczno-geograficznej położona jest w obrębie następujących jednostek:

1. Wyżyna Wołyńsko-Podolska,
2. Wyżyna Zachodnio Wołyńska,
3. Kotlina Hrubieszowska,
4. Wyżyna Wschodniomałopolska,
5. Wyżyna Lubelska,
6. Działy Grabowieckie.

Honiatycze leżą w odległości 30 km od miasta powiatowego Hrubieszowa, w sąsiedztwie z miejscowościami: Honiatyczki, Kotlice, Wakijów, Kazimierówka.

Rys. 1.: Gmina Werbkowice na tle województwa lubelskiego i powiatu hrubieszowskiego

2.2. Rys historyczny

2.2.1. Historia miejscowości Honiatycze

Wieś Honiatycze, położona na terenie dawnego pogranicza polsko-ruskiego posiada dość burzliwe dzieje, choć jako miejscowość niewielka rzadko była przedmiotem zainteresowania historyków i kronikarzy. Jej historia, podobnie jak wielu sąsiednich miejscowości, zasługuje jednak na większe zainteresowanie. Lokalizacja tych obszarów na styku cywilizacji wschodniej i zachodniej sprawiła, że należały one do wielu organizmów państwowych: Wielkich Moraw, Czech, Polski, Rusi Kijowskiej, Rusi Halicko-Włodzimierskiej, Węgier, Litwy, Austrii i Rosji oraz były krótko okupowane przez Austro-Węgry i Niemcy. Tereny te były plądrowane również przez Tatarów od XIII do XVII wieku i Kazaków w wieku XVII.

Po raz pierwszy wieś Honiatycze pojawiła się w źródłach pisanych w 1394 roku, kiedy książę mazowiecko-bełski Ziemowit IV założył parafię łacińską w Grabowcu i w jej skład, obok 25 innych wsi, weszły Honiatycze. W związku z powyższym można stwierdzić, że miejscowość liczy już ponad 600 udokumentowanych lat, lecz jej historia

jest zapewne dużo starsza. Źródła archeologiczne dowodzą, że osadnictwo ludzkie na terenie Honiatycz sięga IV tysiąclecia p.n.e. Osadnictwo pradziejowe na tym terenie było jednak krótkotrwałe (niekiedy nawet sezonowe) i dopiero od wieku VIII – X-go można mówić o ciągłości osadnictwa.

W wyniku badań powierzchniowych, prowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski, na terenie miejscowości odkryto 18 stanowisk (punktów osadniczych). Najstarsze zabytki pochodzą ze środkowego neolitu i związane są z kulturą pucharów lejkowatych (4200-2900 r. p.n.e.). Do niej zaliczono drobne fragmenty naczyń oraz wiórki i odłupki krzemienne. Z terenu miejscowości pochodzi również krzemienista siekierka kultury amfor kulistych (2700-2500 r. p.n.e.). Dalsze ślady osadnictwa dotyczą schyłkowo-neolitycznej kultury ceramiki sznurowej (2900-2200 r. p.n.e.).

Na terenie Honiatycz odkryto dwa kopce ziemne, które prawdopodobnie są kurhanami usypanymi przez ludność tej kultury. W epoce brązu teren ten był zamieszkały przez ludność kultury trzcinieckiej (1600-1200 r. p.n.e.) oraz łużyckiej (1200 – 400 r. p.n.e.), czego dowodzą ślady w postaci drobnych fragmentów glinianych naczyń. Ostatnią kulturą pradziejową, której fragmenty ceramiki zarejestrowano, jest kultura pomorska (550-200 r. p.n.e.). Dalsze materiały z badań powierzchniowych datowane są na okres wczesnośredniowieczny i związane są z osadnictwem słowiańskim. W obrębie miejscowości odkryto osadę datowaną, na podstawie ceramiki, na VIII-X wiek. Obok fragmentów naczyń glinianych, znaleziono na powierzchni osady również żelazna radlicę Tulejkową.

Nazwa wsi – Honiatycze, zaliczana jest do nazw patronimicznych pochodzenia staroruskiego, na co wskazuje formant - „tycze”. Jest to spolszczony sufiks ukraiński. Można ją wywodzić od słowa gonić (*rus. honyty*). Nazwa Honiatycze musiała powstać w połowie XIV wieku, a najprawdopodobniej w X-XIII w., bowiem źródła archeologiczne potwierdzają istnienie osady już od X wieku.

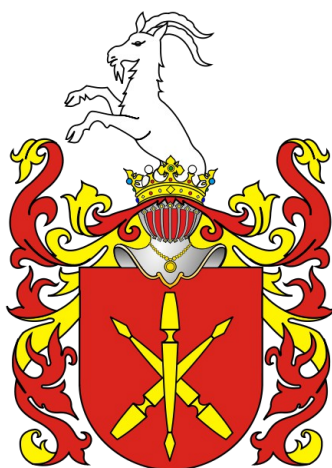
Od XIV w. osada w Honiatyczach, która składała się z kilku zagród, była powiązana administracyjnie i gospodarczo z ośrodkiem w Grabowcu. W latach 1388 – 1455 wieś należała do księcia bełskiego, ale już w dokumencie z 1455 roku jest określana jako osada szlachecka, być może otrzymali ją wówczas Stajscy (prawdopodobnie Mikołaj). Oni właśnie jako właściciele występują w rejestrze poborowym z 1472 roku. Rejestr ten podaje, że Honiatycze liczyły 5,5 łana użytków rolnych (92,4 ha), wymienia też we wsi karczmę. Według A. Janeczka i A. Swieżawskiego właścicielem Honiatycz Wielkich w 1473 był Stanisław (być może Łaszcz, który wówczas był właścicielem Tuczap).

Stajscy jako właściciele Honiatycz wymieniani są jednak nadal w I połowie XVI wieku, w 1503 roku był nim Paweł Stajski. Paweł był właścicielem Honiatycz jeszcze w roku 1534. Można przypuszczać, że pod koniec XV w. i na początku XVI wieku Honiatycze należały do nowo utworzonej parafii w Gdeszynie, gdyż pleban z Gdeszyna pobierał ze wsi dziesięcinę. Około połowy XVI wieku właścicielem wsi zostaje Łazarz Łaszcz, herbu Prawdzic, którego córka Agnieszka w roku 1549 wyszła za mąż za Andrzeja Dembowskiego, późniejszego wojewodę bełskiego.

Rys. 2.: Prawdzic, herb Łaszczów.

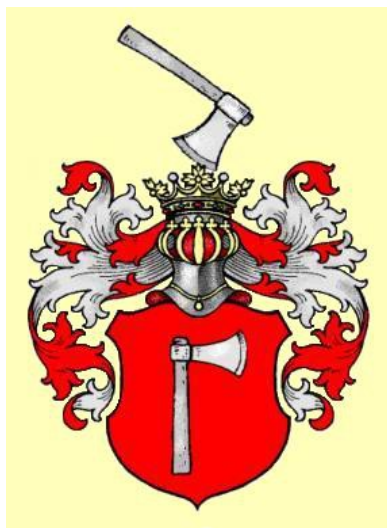
Jeszcze w roku 1564 wieś posiadała Łaszczów, co potwierdza rejestr poborowy. Natomiast przed rokiem 1569 wieś stała się własnością Andrzeja Dembowskiego herbu Jelita, który w tym samym roku oddał Honiatycze swojej córce Zofii i Andrzejowi Tęczyńskiemu herbu Topór, jako wiano.

Rys. 3.: Jelita, herb Dembowskich.

W roku 1642 Honiatycze były już własnością Walentego Skolimowskiego, który był właścicielem wsi dość krótko. W 1650 roku wymieniany jest Andreas Szypulik

z Honiatycz, prawdopodobnie zarządca lub dzierżawca, gdyż wówczas właścicielem był Jerzy Ossoliński herbu Topór, kanclerz wielki koronny.

Rys. 4.: Topór, herb Tęczyńskich i Ossolińskich.

Pod koniec XVII wieku (1696) Honiatycze były we władaniu Stanisława Węglińskiego, który płacił ze wsi dziesięcinę dla plebana w Grabowcu.

W 1725 roku wieś dzierżawił Józef Węgliński. Natomiast w roku 1732 wieś należała do Franciszka Węglińskiego, pułkownika wojsk polskich. Jego, jako kolatora, wymienia wizytacja cerkwi w 1732 roku. Wkrótce jednak wieś przeszła we władanie Jana Zielińskiego, który ponadto posiadał część Zawalowa. Ten ostatni sprzedał jednak Honiatycze Kajetanowi Hryniewieckiemu herbu Przeginia, miecznikowi czerwonogrodzkiemu, a późniejszemu wojewodzie lubelskiemu.

Rys. 5.: Przeginia, herb Hryniewieckich.

Po kilkunastu latach dobrego gospodarowania, które podniosło wartość majątku, w 1748 roku Kajetan Hryniewiecki sprzedaje Honiatycze Józefowi Rulikowskiemu herbu Korab, podczaszemu bełskiemu. Akt kupna sporządzono 7 sierpnia 1748 r. w Lublinie.

Rys. 6.: Korab, herb Rulikowskich.

Józef Rulikowski po kupieniu Honiatycz wybudował tu w połowie XVIII wieku drewniany dwór modrzewiowy, który bez większych zmian przetrwał do 1944 roku, ale jest to informacja oparta na przekazach ustnych, źródła podają budowę ok. 1729 roku.

W okresie międzywojennym mieszkańcy Honiatycz odznaczyli się znaczną inicjatywą społeczną. Dość pręźnie rozwijał się tutaj ruch ludowy, który swoimi korzeniami sięgał jeszcze czasów sprzed I Wojny Światowej. Na terenie Honiatycz działał wówczas tzw. ruch zaraniarski (od czasopisma „Zaranie” wychodzącego od 1907 r.). Program tego ruchu zawarty był w haśle „Sami sobie”, głosił dążenie chłopów do emancypacji politycznej i pozbycia się patronatu dworu. Po I Wojnie Światowej ruch ludowy na terenie Honiatycz przybrał postać organizacyjną i powstały wówczas komórki Stronnictwa Ludowego oraz Związku Młodzieży Wiejskiej Rzeczypospolitej Polskiej „Wici”. Oba te koła przestały istnieć po pacyfikacji ruchu ludowego w październiku 1936 r. Zanim do tego doszło, honiatyccy ludowcy osiągnęli spore sukcesy organizacyjne. Wybudowano dom ludowy, gdzie mieściła się zlewnia mleka, sklep oraz sala widowiskowa, utworzono spółdzielnię, która prowadziła sklep oraz powołano Ochotniczą Straż Pożarną. Pierwszym komendantem OSP, a zarazem głównym jej organizatorem był Józef Wójcik (późniejszy poseł na sejm z powiatu tomaszowskiego), a członkami byli: Stanisław Romaniuk, Stanisław Kliszcz, Franciszek Kowalczuk i Kazimierz Kowalczuk. Tę prężną działalność przerwała wspomniana wyżej pacyfikacja ruchu ludowego.

2.2.2. Rys historyczny /obiekty religijne/

Dnia 30 września 1975 roku biskup lubelski Bolesław Pylak powołał w Honiatyczach parafię rzymskokatolicką p. w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi

Panny, a jej pierwszym proboszczem został ks. Józef Lewczyk. Jego następcami byli: ks. Krzysztof Jakubiak (1984 - 1989), ks. Henryk Dulniak (1989 - 1991), ks. Tadeusz Sochan (1991 - 1996), ks. Zenon Mrugała (1996 - 2003), ks. Jarosław Pukaluk (2003 - 2008), ks. Tomasz Demczuk (2008-2011), ks. Andrzej Ciapa (od 2011 r.).

W 1988 roku rozpoczęto budowę nowego murowanego kościoła. Został on poświęcony przez biskupa zamojsko-lubaczowskiego Jana Śrutwę w październiku 1993 roku.

Rys. 6.: Kościół p.w. Wniebowzięcia NMP w Honiatyczach.

2.2.3. Rys historyczny /szkolnictwo/

Szkoła Podstawowa w Honiatyczach

1948 r.- Rozpoczęła się działalność Szkoły we własnym budynku. Budynek został wybudowany przez mieszkańców z materiału uzyskanego z rozbiórki budynku z miejscowości Rudki. Ze względu na wyż demograficzny wynajmowano sale w budynkach prywatnych u: Jana Skowrońskiego, Wacława Trześniowskiego, Wacława Torbicza, Rozalii Niedźwiedz oraz w budynku remizo-światlicy.

1970 r. – Podjęto próbę budowy nowej szkoły. Wylano fundamenty, zwieziono materiał, ale prace z różnych względów nie zostały ukończone.

Do Szkoły Podstawowej w Honiatyczach przez długie lata należał punkt filialny w Honiatyczkach, który po remoncie kapitalnym szkoły w 1989 r. został przeniesiony do Honiatycz. Przy remoncie kapitalnym szkoły, rozbudowie, adaptacji remizo-światlicy ofiarnie pracowali rodzice i mieszkańcy Honiatycz, Honiatycz kol. i Honiatyczek.

1996 r. – Przy ogromnym zaangażowaniu Wójta Gminy, Andrzeja Barczuka mieszkańca kol. Honiatycze, mieszkańców wsi i dyrektora Szkoły Mieczysława Emerle, powstała inicjatywa budowy nowoczesnej na miarę XXI wieku szkoły, której budowa trwała 2 lata. Inicjatywę tą poparł ówczesny Zarząd Gminy, Kurator Oświaty pan Marian Szostak i dyrektor Samorządowej Jednostki Oświaty - Zbigniew Tatarczak.

04.02.2008 r. - Powstało Stowarzyszenie Rozwoju Wsi. Założycielami byli mieszkańcy wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczek i Wakijowa, którym na sercu leżało istnienie Szkoły Podstawowej i Gimnazjum. Odbyla się uroczystość 60-lecia istnienia Szkoły oraz nadania imienia „Jana Pawła II” Publicznej Szkole Podstawowej i Publicznemu Gimnazjum w Honiatyczach.

21.08.2008 r. to dzień pamiętny w życiu całej społeczności Honiatycz, Honiatycz Kol. i Honiatyczek. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, Wakijów powołało do istnienia Publiczną Szkołę Podstawową i Publiczne Gimnazjum. Uczciło 60. rocznicę istnienia Szkoły Podstawowej, szkoły otrzymały imię Jana Pawła II. Wyboru Patrona dokonali rodzice i uczniowie. Ksiądz biskup Wacław Depo poświęcił sztandar, który został ufundowany przez sponsorów i mieszkańców wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, poświęcona została również sala papieska i popiersie.

W uroczystości wzięli udział:

- Ekscelencja Ksiądz Biskup dr Wacław Depo oraz Ksiądz Kanclerz dr Adam Firosz,
- Wojewoda lubelski, Pani Genowefa Tokarska,
- Przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego, Pan Arkadiusz Bratkowski,
- Przedstawiciele Lubelskiego Kuratorium Oświaty: Kurator Pani Anna Dudek Janiszewska, dyrektor Tomasz Zieliński,
- Przewodniczący Rady Powiatu, Pan Andrzej Barczuk,
- Wójt Gminy Werbkowice, Pan Lech Bojko,
- Radni Gminy Werbkowice z Przewodniczącym Rady Gminy Tadeuszem Wiatrem,
- dyrektor Samorządowej Jednostki Oświaty w Werbkowicach, Pani Barbara Banaszek,
- Delegacja i poczet sztandarowy ze szkoły w Podhorcach,
- proboszcz parafii - ks. Tomasz Demczuk,
- byli proboszczowie parafii: Zenon Mrugała i Tadeusz Sochan i inni zaproszeni księża,

- dyrektor SPZOZ w Hrubieszowie, Pani Zofia Laskowska,
- dyrektor Banku Spółdzielczego w Werbkowicach, Pan Antoni Czarnecki,
- Pani Anna Emerle, dyrektor nowo powstałej Publicznej Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Honiatyczach wraz z kadrą pedagogiczną, którzy kontynuują dalszą misję szkoły,
- dzieci, młodzież i dorośli z sąsiednich miejscowości,
- dzieci, młodzież, dorośli z miejscowości Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki,
- Zarząd Stowarzyszenia Rozwoju Wsi w Honiatyczach.

Uroczystość ta podkreśliła doniosłe znaczenie obchodów okrągłej 60-letniej rocznicy istnienia szkoły, ale postępujący niż demograficzny i związana z nim reorganizacja w prowadzeniu szkół przez samorządy, skutkowałą podjęciem nowych wyzwań w postaci przejęcia i prowadzenia różnych typów szkół jako stowarzyszenia.

W tak długim okresie istnienia szkołę opuściło 891 absolwentów. Szkołę prowadziło 12 kierowników i dyrektorów. Oto ich nazwiska:

- Mieczysław Górniak,
- Zofia Majewska,
- Lucjan Niedźwiedź,
- Ryszard Buczko,
- Tadeusz Litwińczuk,
- Ryszard Martyna,
- Lucyna Nowosad,
- Zofia Medak,
- Mieczysław Emerle,
- Jacek Kruk,
- Jadwiga Guzik.

Przewodniczyli oni 68 - osobowej kadrze pedagogicznej, z których 5-cioro nauczycieli rozpoczęło pracę w szkole i przepracowało w niej do emerytury.

Przejęcie i zorganizowanie szkoły w nowych strukturach wymagało od społeczeństwa wielkiego zaangażowania i ofiarności.

Od 01.09.2008 r. Stowarzyszenie prowadzi Publiczną Szkołę Podstawową i Gimnazjum im. Jana Pawła II w Honiatyczach. Od 01.11.2008 r. w Szkole prowadzony jest Publiczny Punkt Przedszkolny, do którego uczęszczają dzieci 3 i 4 letnie. 1 września 2013 roku Publiczna Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Honiatyczach

uroczyście obchodziła piątą rocznicę powstania szkoły i nadania placówce imienia Papieża Polaka. Obecnie dyrektorem Szkoły jest Anna Emerle, natomiast funkcję zastępcy dyrektora pełni Ewa Kołodziej. Kadra pedagogiczna szkoły liczy obecnie 16 nauczycieli.

Rys. 8.: Publiczna Szkoła Podstawowa i Gimnazjum im. Jana Pawła II w Honiatyczach.

2.3. Struktura przestrzenna miejscowości

Tereny wsi Honiatycze przynależą, tak jak cała gmina, do makroregionu pod nazwą Zamojszczyzna i to z jej, burzliwą historią jest związany układ przestrzenny miejscowości. Zniszczenia wojenne, przesiedlenia, eksterminacja ludności polskiej ze strony okupanta niemieckiego, a także nieustające walki ludności polskiej z ukraińską, nacjonalizacja w okresie powojennym sprawiły, że wieś straciła swój „kresowy” charakter. Wiele charakterystycznych zabudowań uległo nieodwracalnym zniszczeniom, a na ich miejsce powstał nieład urbanistyczny. Występuje typ siedlisk z zabudową wolno stojącą wokół podwórza zakreślonego zazwyczaj w prostokąt, zwrócony szczytem do drogi przez wieś, niezależnie czy ustawienie domu mieszkalnego jest szczytowe, czy kalenicowe. Oba rozwiązania występują w Honiatyczach z przewagą ustawienia kalenicowego i z przysunięciem domu mieszkalnego do drogi. Większość budynków powstałych w II połowie XX w. charakteryzuje się budową jednokondygnacyjną wykonaną przeważnie z popularnego pustaka, z elewacją tynkową o dwuspadowych dachach o niskim kącie nachylenia krytych przeważnie eternitem, blachą. Budynki gospodarcze wolnostojące, ustawione kalenicowo, wokół prostokątnego podwórza. Domy mieszkalne mają różne gabaryty.

W nielicznych przypadkach łączone są z zabudową inwentarską, na którą składa się kilka oddzielnych budynków gospodarskich ustawionych w czworobok wokół podwórza, najczęściej ze stodołą na tylnym, krótszym boku działki. Brak jest już pełnych zagród z zabytkową zabudową drewnianą pod strzechą. Bardzo charakterystyczne jest także wznoszenie przy skromnych drewnianych domach, okazałych, nowszych, murowanych stodół, usytuowanych na tyłach siedlisk. Podwórka otaczane są zazwyczaj płotami sztachetowymi, które coraz częściej wypierane są przez metalowe.

Na obszarze gminy brak jest charakterystycznego budownictwa wiejskiego, które jeszcze do niedawna dominowało na omawianym terenie. Ostatnie kilkanaście lat przyniosło wyparcie drewnianej architektury ludowej, na rzecz murowanych, bezstylowych domów.

Pomimo występującej dysharmonii budowlanej związanej, czy to z zawirowaniami historycznymi, czy też z panującym nieskalanym stylem budownictwa nowożytnego, wieś zachowała swój układ przestrzenny oparty na planie ulicówki, pomimo ubytków w zabudowie i wprowadzenia współczesnych, dysharmonizujących budynków.

3. Inwentaryzacja zasobów

3.1. Środowisko przyrodnicze

3.1.1. Walory krajobrazu

Pagórkowaty krajobraz Honiatycze zawdzięczają istnieniu garbu terenowego ciągnącego się równoleżnikowo i położonego pomiędzy dolinami dwu rzek: Siniuchy i Sieniochy. Najniżej położona część wsi zwana „Oczeretem” zajmuje krawędź doliny Sieniochy. Główna część wsi zajmuje łagodny stok garbu terenowego, natomiast część zwana „Zagórzem” zajmuje północną krawędź garbu. Bezwzględna wysokość waha się od 193 do 213 m n.p.m., a więc różnica wynosi ok. 20 m.

3.1.2. Walory klimatu

Na omawianym terenie panuje klimat kontynentalny. Lata są suche i gorące, zimy mroźne, a przedzimia i przedwiośnia krótkie. Przeważają deszcze letnie mające charakter krótkotrwały, ulewny. Przeciętne roczne sumy opadów wynoszą ok. 600 mm.

Charakterystyczną cechą klimatu jest występowanie dużej liczby dni słonecznych dochodzących do 38%. Dni mroźnych bywa rocznie do 60, a z przymrozkami do 130. Czas zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 60 do 80 dni.

3.1.3. Walory szaty roślinnej

Na terenie Honiatycz nie ma obecnie lasu. Las liściasty istniał tutaj jeszcze na początku XX w. w południowo-wschodniej części wsi i posiadał niewielką powierzchnię – 37 mórg (las chłopski) i 153 morgi lasu dworskiego, położonego w południowo-zachodniej części wsi (wykarczowano go częściowo pod koniec XIX w. i w jego miejsce powstał przysiółek Karczunek – obecnie część Kolonii Honiatycze). Wcześniej las był zapewne dużo większy, pośrednio wskazuje na to fakt zamieszkiwania w Honiatyczach na początku XIX w. leśniczego.

3.1.4. Fauna

Okoliczne łąki i pobliska rzeka stanowią ostoję ptaków wodnych takich jak: czaple, perkozy, dzikie kaczki, rybitwy oraz czajki, kilka rodzin bociana białego, bażanty, kuropatwy oraz inne gatunki.

3.1.5. Gleby

Teren Gminy Werbkowice należy do obszarów o najlepszych warunkach glebowych w województwie lubelskim i jednego z najlepszych na terenie Polski. Jest to efektem występowania tu czarnoziemów, ale także innych doskonałych pod względem rolniczym gleb takich jak rędziny, gleby brunatne utworzone na lessach i inne.

Gleby tu występujące posiadają doskonałe warunki fizykochemiczne, tj. niewielki udział gleb kwaśnych i bardzo kwaśnych w ogólnym obszarze użytków rolnych poniżej 40%. Gleby kwaśne należy poddać procesowi wapniowania, w celu poprawy właściwości fizykochemicznych, chemicznych i fizycznych, wzrostu plonów roślin uprawnych i poprawy ich jakości.

Gleby gminy cechują się niewielkim udziałem użytków rolnych o bardzo niskiej i niskiej zasobności w przyswajalny fosfor (poniżej 40%), potas (poniżej 40%) i magnez, (poniżej 20%). Prowadzone wzdłuż trasy drogi krajowej 74: Kielce-Zamość-Hrubieszów-

Zosin badania gleb wykazują, że udział elementów z grupy tzw. metali ciężkich wykazuje zerowy stopień zanieczyszczenia rozumiany jako zawartość naturalna.

3.1.6. Cieki wodne

Sieć wodna łączy się poprzez liczne rowy z rzeką Sieniochą, której źródła położone są na terenie Cześnik. Pierwotnie koryto rzeki mogło przebiegać inaczej. Na mapie z 1772 roku zaznaczona jest rzeka, której źródła położone są w okolicach Horyszowa Ruskiego. Rzeka w swym obecnym biegu przepływa wzdłuż północnej granicy Honiatycz. Równoległe, po obu stronach rzeki ciągnął się pokłady torfu świadczące o istnieniu tutaj niegdyś jeziora.

3.1.7. Surowce naturalne

Surowcami naturalnymi występującymi w tej okolicy są torf i glina. Pokłady torfu o miąższości dochodzącej do ponad 1 m występują w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Sieniochy. Torf wydobywany jest w niewielkim zakresie do dziś i używany jako opał. W wieku XIX torfu używano do nawożenia gleby. Pokłady gliny występują w górnych partiach wsi i wykorzystywane były w budownictwie do budowy kominów i pieców, a w pewnym okresie także do wyrobu cegieł. Oba te surowce obecnie wykorzystywane są w ograniczonym zakresie.

3.2. Dziedzictwo kulturowe

3.2.1. Kościół

Opisany w rysie historycznym (s. 13).

3.2.2. Grób żołnierzy polskich poległych w czasie wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r.

Jest to zbiorowa mogiła żołnierzy Hallerczyków z 13 Dywizji Wojska Polskiego z nagrobnym pomnikiem w postaci stelli przy poziomej płycie.

Rys. 9.: Grób żołnierzy polskich.

3.2.3. Krzyż z tablicą pamiątkową

Krzyż upamiętnia partyzantów poległych w walce z okupantem oraz ofiary obozów i mordów w czasie II wojny światowej. Podczas walk partyzanckich w Honiatyckich lasach zginęło osiemnaście osób, a pięć osób zostało zamordowanych przez bandę UPA. Dlatego też, po zakończeniu wojny mieszkańcy Honiatycz postawili ku czci poległych drewniany krzyż z tablicą pamiątkową, na której umieszczono nazwiska 23 poległych młodych partyzantów.

Rys. 10.: Pomnik upamiętniający ofiary II Wojny Światowej.

3.2.4. Figurka Matki Boskiej Fatimskiej

Rys. 11.: Figurka Matki Boskiej Fatimskiej z 1977 r.

3.2.5. Parafialny cmentarz grzebalny

Cmentarz grzebalny w Honiatyczach założony został prawdopodobnie przed 1875 r. dla grekokatolików. Po 1875 r. korzystali z niego także prawosławni, a po II wojnie światowej rzymskokatolicy. Cmentarz ma powierzchnię 0,55 ha. Podzielony jest na dwie kwatery, z aleją biegnącą od bramy. Do dzisiaj na cmentarzu zachował się jeden nagrobek kamienny sprzed 1945 r. Jest to prostopadłościenny postument z krzyżem, dekorowany płytą z wielostopniowym gzymsem uskokowym i inskrypcją w języku rosyjskim (Anna Kowalczuk zm. 1901 r.). Ponadto, na cmentarzu występują liczne współczesne rzeźby ludowe, wykonane z piaskowca przez miejscowego rzemieślnika Mariana Nizio.

Cmentarz położony jest na działce ewidencyjnej nr 532 o powierzchni 0,60 ha. Na cmentarzu znajdują się 3 alejki jedna główna i dwie boczne, teren wokół cmentarza ogrodzony jest żelaznym płotem, dookoła cmentarza rosną świerki, w bramie wjazdowej rosną dwie lipy. Do cmentarza prowadzi droga polna w odległości 1 km od drogi głównej, która jest w złym stanie i wymaga przebudowy. Droga ta nie wchodzi w sieć dróg gminnych.

Rys. 12.: Cmentarz grzebalny.

3.2.6. Krzyże przydrożne

Na terenie miejscowości znajdują się 3 Krzyże przydrożne z II połowy XX w., z czego dwa są konstrukcji metalowej i jeden drewniany.

Rys. 13.: Krzyże przydrożne w Honiatyczach.

3.3. Obiekty i tereny

Na terenie miejscowości znajduje się plac koło kościoła o powierzchni 0.06 ha, który jest do zagospodarowania z przeznaczeniem na parking przykościelny.

Rys. 14.: Plac koło kościoła.

Na terenie Honiatycz znajduje się również budynek mleczarni. Została wybudowana w 1978 r. Długo istniał w niej skup, który został zamknięty w 2008 r.

3.4. Infrastruktura społeczna

3.4.1. Szkoła im. Jana Pawła II w Honiatyczach

W 1998 r. budynek szkoły został oddany do użytku. Murowany budynek jednopiętrowy, z ośmioma salami lekcyjnymi, w tym sala informatyczna na 10 stanowisk. W budynku Szkoły brak jest pełnowymiarowej sali gimnastycznej (obecnie funkcjonuje zaadoptowane pomieszczenie szkolne, w którym znajduje się uniwersalne mini-boisko do gier zespołowych). Przy szkole znajduje się kompleks boisk ziemno-trawiastych do piłki nożnej, kosza, siatkówki oraz skocznia. Infrastruktura szkoły wymaga modernizacji (m.in. elewacja zewnętrzna, okna, podłoga, infrastruktura sanitarna, kompleks boiskowy).

Szkoła w Honiatyczach jest usytuowana koło drogi powiatowej i drogi gminnej. Nieopodal szkoły znajduje się cmentarz rzymskokatolicki i kościół. Szkoła w Honiatyczach jest obiektem nowego budownictwa, ale boisko koło szkoły nie nadaje się do prawidłowego użytkowania. Na terenie szkoły znajduje się hydrofornia, która mogłaby zasilić z wodociągu trzy okoliczne miejscowości.

Szkoła podstawowa posiada: 6 oddziałów klas I-VI, do których uczęszcza 38 uczniów, oddział przedszkolny z liczbą 7 uczniów, oraz punkt przedszkolny, do którego uczęszcza 4 dzieci. Gimnazjum tworzą 3 oddziały klas I-III. Łącznie do szkoły uczęszcza 23 gimnazjalistów. Ogółem w szkole jest 72 uczniów, a średnia liczebność jednego oddziału wynosi 7 uczniów. W placówce zatrudnionych jest 16 nauczycieli (dane na rok szkolny 2013).

W szkole odbywają się zajęcia świetlicowe – kółka plastyczne, logopedyczne i dydaktyczno-wyrównawcze. Przy szkole działają kluby, m.in. UKS.

Rys 15.: Budynek nowej szkoły.

Rys 16.: Kompleks boisk przy szkole.

Rys. 17.: Budynek dawnej szkoły, która funkcjonowała w latach 1948-1988 r.

Rys. 18.: Budynek szkoły po remoncie, który funkcjonował w latach 1990 – 1998.

3.4.2. Kościół

Opis znajduje się w rysie historycznym /obiekty religijne/ (s. 14).

3.4.3. Świetlica Wiejska /świetlico-remiza/

Usytuowana w centrum wsi, jest jednym z najważniejszych obiektów pełniących inne funkcje niż wyznaniowe i stricte edukacyjne, a jako świetlica wiejska pełni funkcje społeczno-kulturalne. Świetlica leży przy drodze Gminnej 111260 L. Obiekt jest położony na działce ewidencyjnej nr 620 o areale 0,26 ha, z czego około 0,026 ha jest terenem zabudowanym, a pozostały grunt stanowi zielony teren wokół świetlico-remizy. Czas powstania świetlicy datuje się na 1975 r. Jest to obiekt murowany, parterowy posiadający 3 pomieszczenia i wydzielony garaż OSP. Sala widowiskowa jest największym pomieszczeniem w budynku świetlicy i stwarza idealne warunki do organizowania w tym miejscu imprez o charakterze integracyjnym i aktywizującym. Sala dzieli się na część taneczną oraz scenę. Kolejnym pomieszczeniem jest salka konferencyjna/spotkań KGW, obecnie będąca miejscem zebrań wiejskich oraz spotkań okolicznościowych i kulturalnych, miejscem przygotowania posiłków kuchennych. Świetlica posiada też tzw. zaplecze techniczne – pomieszczenie korytarzowe. Pomieszczenie kuchenne wyposażone jest w piec i kuchnię kaflową, którego stan jednak nie pozwala na użytkowanie. Obiekt „świetlicowy” skupiający tak ważne i potrzebne instytucje życia społecznego miejscowości, niestety z roku na rok staje się coraz mniej przystosowany do sprawnego funkcjonowania ze względu na stan techniczny, niepozwalający na bezpieczne jego użytkowanie. Teren wokół świetlicy jest zaniedbany i niezagospodarowany (m.in. brak jest utwardzonego placu dojazdowego, obiektów małej infrastruktury typu: plac zabaw). Brak odpowiedniego wyposażenia (w tym infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i sanitariów) nie pozwala na pełnienie funkcji i przeznaczenia tego typu obiektu. W bardzo złym stanie są wszystkie części składowe budynku, począwszy od podłogi, stolarki okiennej i drzwiowej, elewacje, dach (szczegółowy zakres potrzeb opisany w zadaniach inwestycyjnych). Terenu wokół świetlicy również wymaga zagospodarowania. Gruntowny remont, częściowa przebudowa obiektu świetlico-remizy, wyposażenie i zagospodarowanie terenu około świetlicowego stworzy podwaliny pod centrum społeczno-kulturalne wsi.

Świetlica wiejska jest miejscem spotkań zorganizowanych i niezorganizowanych grup dzieci oraz dorosłych mieszkańców wsi.

Obiekt pełni funkcje siedziby:

- Koła Gospodyń Wiejskich, do którego czynnie należy 20 osób.
- Kapeli Ludowej
- Ochotniczej Straży Pożarnej (w części remizowej wyodrębniony garaż)
- Rady Sołeckiej

Rys. 19.: Świetlico – remiza w Honiatyczach.

Rys. 20.: Sala widowiskowa ze sceną w świetlicy w Honiatyczach.

Rys. 21.: Sala spotkań i KGW oraz pomieszczenie kuchenne w świetlicy.

3.4.4. Dom Kultury

Dom Kultury znajduje się we wschodniej części Honiatycz, na działce ewidencyjnej nr 317/2, przy drodze powiatowej nr 3278L. Został zbudowany w latach 50. XX w.

Jest to budynek parterowy, murowany z białej cegły, na planie prostokąta, z dachem dwuspadowym - krytym eternitem. Okna od drogi są wymienione na nowe, natomiast z tyłu są stare i nieszczelne. W budynku znajduje się 8 pomieszczeń: salka spotkań, świetlica, sklep spożywczo-przemysłowy z przedsionkiem, korytarz, duża sala widowiskowa ze sceną, WC oraz składzik. Dawniej znajdowała się tu również biblioteka.

Największym pomieszczeniem jest sala widowiskowa, w której znajduje się scena. Podłoga jest stara, drewniana i zniszczona, należałoby ją w przyszłości wymienić. Ściany również należałoby odmalować. Scena jest wykonana z drewna. Okna są duże, jednak już stare i dawno minął czas ich świetności, są nieszczelne. Sala spotkań to mała salka. Znajduje się w niej parę ławek i krzeseł, będących w nie najlepszym stanie. Świetlica jest sporym pomieszczeniem, wyposażonym w zniszczone ławki i krzeselka, tablicę, regały (na których znajdują się dyplomy i zdobyte puchary). Dom Kultury posiada też tzw. zaplecze techniczne – pomieszczenia korytarzowe i składzik. Teren wokół Domu Kultury jest zaniedbany i niezagospodarowany. Brak odpowiedniego wyposażenia nie pozwala na pełnienie funkcji i przeznaczenia tego typu budynku. W bardzo złym stanie są wszystkie części składowe budynku, zaczynając od podłogi, poprzez stolarkę okienną, drzwiową, elewację i dach. Teren wokół należy zagospodarować.

Rys. 22.: Budynek Domu Kultury w Honiatyczach.

Rys. 23.: Sala widowiskowa.

Rys. 24.: Świetlica.

3.5. Infrastruktura techniczna

3.5.1. Zaopatrzenie w wodę

Brak sieci wodociągowej na terenie miejscowości. Woda pobierana jest ze źródeł studni głębinowych. Jedynie Szkoła wyposażona jest w wodociąg, który mógłby zasilić dodatkowo trzy okoliczne wioski.

3.5.2. Energia elektryczna

Wieś wyposażona jest w energię elektryczną od 1960 r. Cały teren gminy objęty jest siecią energetyczną średniego napięcia, zrealizowaną jako linia napowietrzna na słupach żelbetowych. Odbiorcy zasilani są energią elektryczną niskiego napięcia ze stacji transformatorowych.

Ogólny stan linii jest średni, jednak w części gmin wymagają one nakładów inwestycyjnych. Przez teren gminy przebiegają także linie energetyczne wysokiego napięcia WN – 110 kV.

Zamojska Korporacja energetyczna w Zamościu, Rejonowy Zakład Energetyczny ma opracowany rozwój sieci energetycznej dotyczącej gminy Werbkowice do roku 2011, dalej plany aktualnie nie sięgają.

3.5.3. Ciepłownictwo

Zaopatrywanie mieszkańców w ciepło opiera się na indywidualnych źródłach ciepła. (ogrzewanie mieszkań oraz budynków gospodarczych).

3.5.4. Kanalizacja i gospodarka odpadami

Miejscowość Honiatycze jest miejscowością nieskanalizowana. W miejscowości funkcjonują zbiorniki bezodpływowe (szamba), których znaczna część zanieczyszcza środowisko poprzez nieszczelne zbiorniki lub odprowadzając ścieki do rowów melioracyjnych, zanieczyszcza wody powierzchniowe i podskórne. Istnieje wyraźna potrzeba budowy komunalnej sieci kanalizacyjnej i wyposażenia indywidualnych posesji w hydroponiczne przydomowe oczyszczalnie ścieków.

3.5.5. Komunikacja

Przez teren wsi przebiegają drogi: główne w kierunku Werbkowic, Honiatycze-Kolonii oraz droga do Wakijowa.

3.5.6. Sieć dróg na terenie gminy Werbkowice

Sieć drogowa łącząca poszczególne miejscowości jest dobrze rozwinięta. Na terenie gminy znajduje się obecnie 13,7 km dróg krajowych oraz 12 km dróg wojewódzkich, 76,8 km dróg powiatowych. Pozostałą część stanowią drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 134,4 km (w tym na terenie sołectwa 8,3 km), z czego 1,2 km dróg posiada nawierzchnię twardą asfaltową, 2,6 km to drogi o nawierzchni twardej ulepszonej, natomiast 4,5 km to drogi o nawierzchni gruntowej. Większość dróg na terenie gminy z naciskiem na drogi powiatowe i gminne wymaga zintensyfikowanych nakładów inwestycyjnych w celu poprawy ich stanu nawierzchni oraz dostosowania ich do obecnych obciążeń komunikacyjnych. W szczególności należy przebudować nawierzchnię dróg gminnych z nawierzchni gruntowej na nawierzchnię twardą lub twardą ulepszoną. Dla poprawy bezpieczeństwa ruchu na drodze powiatowej biegnącej przez miejscowość Honiatycze należy dążyć do budowy ciągów pieszych.

3.5.7. Sieć telekomunikacyjna

Obejmuje cały obszar Honiatycz, jak i cały obszar gminy. Sieć ta wyposażona jest przeważnie w nowoczesne automatyczne centrale cyfrowe, często połączone ze sobą przewodami światłowodowymi. Taki poziom telefonizacji zaspokaja w większości potrzeby mieszkańców.

3.5.8. Odpady komunalne

Wieś zaopatrzona jest przez UG Werbkowice w pojemniki na odpady o kubaturze 120 l, koło świetlicy znajduje się kontener na odpady selektywne. Deponowanie odpadów odbywa się poza granicami gminy na wysypisku w Mirczu. W związku z przynależnością Gminy Werbkowice do Regionu Południowego wyznaczonego w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami Województwa Lubelskiego odpady komunalne, mieszane oraz pozostałości z sortowania mogą być deponowane tylko w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów w Mirczu. Odpady segregowane i odprowadzane są na sortownie odpadów w Łaskowie. Z roku na rok następuje poprawa sytuacji odpadów i zwiększa się świadomość mieszkańców na ten temat.

3.5.9. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe miejscowości Honiatycze (stan na koniec 2013 r.).

Lp.	Nazwa miejscowości	Budynki wielorodzinne/ ilość lokali	Liczba osób	Budynki jednorodzinne	Liczba osób	Razem liczba osób
1.	Honiatycze	0	0	57	189	189

3.6. Gospodarka i Rolnictwo

3.6.1 Gospodarka

Na terenie miejscowości Honiatycze działają następujące podmioty gospodarcze prowadzące działalność handlową i usługową:

- Edyta Kliszcz - Sklep spożywczo-przemysłowy,
- Adam Barczuk - Działalność usługowa wspomagająca produkcję roślinną

3.6.2. Rolnictwo

Powierzchnia administracyjna Gminy Werbkowice to w przeważającej części użytki rolne. Zajmują one powierzchnię 15 655 ha, co stanowi 83% powierzchni gminy. Z tego przeważająca część -12 251 ha to grunty orne. W klasach bonitacyjnych od I do III kl. sklasyfikowano 69,1% gruntów ornych w gminie. W większości miejscowości grunty orne stanowią ponad 50% wszystkich gruntów. Gmina Werbkowice to gmina rolnicza (w przeważającej części). Gmina charakteryzuje się dobrymi i bardzo dobrymi glebami. Wśród gruntów ornych przewagę stanowią kompleksy pszenne bardzo dobre i pszenne dobre zaliczane do czarnoziemów właściwych, czarnoziemów zdegradowanych, gleb brunatnych właściwych i brunatnych wylugowanych.

Przedstawione powyżej dane wskazują bezpośrednio na rolniczy charakter gminy, w tym miejscowości Honiatycze.

Struktura gospodarstw rolnych według wielkości w Gminie Werbkowice

do 1 ha włącznie	powyżej 1ha do 5 ha	od 5ha do mniej niż 10 ha	od 10ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	ogółem
497	578	582	262	178	2097

Struktura gospodarstw rolnych według wielkości w miejscowości Honiatycze

do 1 ha włącznie	Powyżej 1 ha do 2 ha	Od 2 ha do mniej niż 5 ha	Od 5 ha do mniej niż 15 ha	15 ha i więcej	ogółem
23	20	42	41	5	131

3.7. Kapitał ludzki

3.7.1. Rada Sołecka

Radzie sołeckiej przewodniczy sołtys – Piotr Kielar. W skład Rady wchodzi: Wojciech Kliszcz, Adam Barczuk, Włodzimierz Bączkowski.

Do zadań Rady należy:

- organizowanie wspólnych prac na rzecz miejsca zamieszkania zwłaszcza w zakresie upowszechniania kultury, rozwijanie pomocy społecznej, utrzymania

porządku publicznego i czystości, a także dysponowanie zgromadzonymi w budżecie gminy środkami przeznaczonymi dla sołectwa określając sposób ich wykorzystania,

- kształtowanie odpowiednich warunków współżycia mieszkańców,
- zapewnienie udziału mieszkańców w rozpatrywaniu spraw socjalnych, kulturalnych, sportu, wypoczynku.

3.7.2. Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, Wakijów

Celem działania Stowarzyszenia jest:

1. Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju: społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi Honiatycze, Honiatycze Kol., Honiatyczki, Wakijów.
2. Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

1. Prowadzenie szkół: podstawowej, gimnazjum i przedszkola alternatywnego, na zasadach prawem przewidzianych,
2. Prowadzenie kursów edukacyjnych, kółek zainteresowań, zajęć, szkoleń, imprez, obozów sportowych, turystycznych, kulturalnych oraz innych działań dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
3. Szeroko rozumianą działalność kulturalną, w tym działania na rzecz zachowania i rozwoju lokalnej tożsamości, tradycji, obyczajów i dóbr kultury,
4. Organizowanie pomocy i opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych,
5. Organizowanie wsparcia dla rodzin w trudnej sytuacji,
6. Wspieranie działań społecznych i zawodowych kobiet wiejskich,
7. Organizowanie i prowadzenie działań na rzecz rozwoju infrastruktury wsi Honiatycze, Honiatycze kol., Honiatyczki, Wakijów,
8. Wspieranie rozwoju gospodarczego wsi Honiatycze, Honiatycze Kol. Honiatyczki, Wakijów w tym produkcji rolnej i przetwórstwa,
9. Popularyzację rolnictwa ekologicznego,
10. Ochronę przyrody i krajobrazu,
11. Tworzenie nowych miejsc pracy,

12. Wspieranie aktywnego uczestnictwa mieszkańców wsi w Unii Europejskiej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom integracji europejskiej i globalizacji,
13. Promocję zdrowia i zdrowego stylu życia w jak najszerszym rozumieniu tych pojęć,
14. Działalność na rzecz upowszechnienia turystyki, sportu, rekreacji oraz aktywnego wypoczynku,
15. Podejmowanie w ramach obowiązujących przepisów wszelkich przedsięwzięć związanych z rozwojem wsi.

Zarząd stowarzyszenia:

- Mieczysław Emerle – prezes
- Józef Skirski – wiceprezes
- Krzysztof Wójcik – sekretarz
- Witold Drączkowski – skarbnik
- Anna Emerle - członek zarządu

3.7.3. Koło Gospodyń Wiejskich

KGW organizuje zajęcia pokazy, szkolenia oraz różnego rodzaju kursy: kurs wekowania i przerobów mięsa, marynat, wekowania owoców; szkolenia z zakresu, warzywnictwa, higieny, racjonalnego odżywiania, pieczenia ciast, dekorowania potraw, robienia kołder, znaczenia kobiet w życiu społecznym; pokazy kroju, szycia, robót ręcznych, a także gotowania, pieczenia, przygotowywania niepospolitych potraw, pączków oraz tortów. Koło Gospodyń uczestniczy w dożynkach parafialnych i gminnych, podczas których panie prezentują naszą rodzimą, regionalną twórczość. Obrazuje ona naszą kulturę, język – miejscową gwarę, styl życia, a często eksponuje zalety i piętnuje wady społeczności.

3.7.4. Kapela Ludowa

We wsi Honiatycze funkcjonuje Zespół Ludowy z Kapelą, który powstał w maju 1986 r. Założycielem i kierownikiem był Wiesław Majewski. W latach osiemdziesiątych zespół śpiewaczy działał przy Wiejskim Domu Kultury w Honiatyczach, a składzie zespołu było aż 20 osób. W lutym 1992 roku, po długiej przerwie, działalność zespołu wznowił ks. Tadeusz Sochan, ówczesny proboszcz parafii w Honiatyczach. W 1996 r. Zespół liczył 12 osób. Na instrumentach grali: Józef Domienik – skrzypce, Janusz Bogatko – akordeon, Barczuk – bęben, Henryk Szeremeta – kontrabas. Ludowe stroje

hrubieszowskie, w których zespół występuje, ufundowała gmina, na której czele stał ówczesny wójt Andrzej Barczuk. Po odejściu z parafii ks. Sochana instruktorzy się zmieniali. Byli nimi m.in.: Janusz Bogatko (1996 r.), Jan Długosz (2000 r.), Stanisław Momot (2002 r.), Kazimierz Maciuk (2006 r. - kapela liczyła wtedy 4 osoby, a śpiewało 6 osób). Od kilku lat instruktorem zespołu jest Mirosław Żyła. Kapela Ludowa obecnie liczy 9 osób. W 2006 r. Zespół obchodził 20-lecie istnienia. Z tej okazji Zespół pojechał na wycieczkę na Węgry organizowaną przez Urząd Gminy Werbkowice.

Zespół występuje na wszelkiego rodzaju imprezach. Zespół Śpiewaczy Z Kapelą z Honiatycz bierze udział w licznych przeglądach i festiwalach. W swojej działalności zespół i kapela posiada liczne osiągnięcia w przeglądach wojewódzkich, powiatowych i gminnych. Na Festiwalach Pieśni Maryjnej w Łaszczówce i Górecku Kościelnym zespół z kapelą zdobyli dwa złote, jeden srebrny i jeden bursztynowy różaniec. Do innych osiągnięć należy pierwsze miejsce na Jarmarku Hetmańskim w Zamościu, dwukrotnie pierwsze miejsce na Powiatowym Przeglądzie Piosenki Żołnierskiej i Partyzanckiej w Uchaniach, dwukrotnie pierwsze miejsce na Powiatowym Przeglądzie Piosenki Ludowej i Biesiadnej w Strzyżowie oraz wiele innych nagród i pucharów. W 2005 roku zespół z kapelą wystąpił na Węgrzech. W repertuarze zespołu są pieśni i piosenki patriotyczne, wojskowe, ludowe, religijne i biesiadne.

W roku 2011 zespół z kapelą obchodził 25-lecie swojej działalności. Obecnie w skład zespołu liczącego 9 osób wchodzi:

1. Bogumiła Żyła
2. Irena Rafalska
3. Teresa Kliszczyk
4. Edyta Kliszczyk
5. Sabina Szura
6. Mirosław Żyła – akordeon
7. Józef Domienik – skrzypce
8. Tadeusz Kos - bęben marszowy
9. Andrzej Żyła – kontrabas

Rys. 25.: Zespół Ludowy z Kapelą z Honiatycz.

Rys. 26.: Zespół na Festiwalu Zespołów Śpiewaczych w Werbkowicach.

3.7.5. OSP

OSP Honiatycze powstała w 1924 r. Z inicjatywy Józefa Wójcika. Motopompę otrzymała w roku 1966, a remizy wybudowała w 1936 i 1970 r. Funkcję prezesa pełnili: od roku 1924 - Józef Płoński, 1929 r. - Wojciech Kuropatnicki, 1940 r. – Stanisław Kokoszka, 1944 r. - Franciszek Kliszcz, 1957 r. - Stanisław Kokoszka, 1965 i 1983 r.– Tadeusz Medak, 1973 r. - Jan Kozyra, 1973 r. - Jan Kozyra, 1988 r. - Radosław Ciołko, a Naczelnika: 1924 r. - Paweł Bajwoluk, 1929 r. i 1950 r. - Franciszek Kliszcz, 1936 r. - Jan Kliszcz, 1939 r. - Ignacy Bajwoluk, 1940 r. - Edmund Płoński, 1944 r. i 1955 r. - Karol Kucharz, 1965 r., 1983 r. i od 2011 r. – Emilian Kuropatnicki, 1967 r. - Radosław Ciołko, 1986 r. - Krzysztof Wójcik, od 2011- Andrzej Mazurek. Funkcję naczelnika od 1991 i obecnie pełni Ryszard Kaczoruk. Do OSP Honiatycze przynależy 16 członków (dane z 2013 r.).

4. Opis obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Ze względu na specyficzną linię zabudowy w miejscowości należy wykazać 2 obszary o szczególnym znaczeniu: obszar szkoły i kościoła – zlokalizowany we wschodniej części Honiatycz przy skrzyżowaniu dróg 111260 L oraz drogi wewnętrznej z drogą powiatową, oraz obszar wzdłuż drogi 111260 L gdzie znajduje się świetlicoremiza.

W obrębie wskazanego obszaru znajdują się najważniejsze punkty w miejscowości o znaczeniu kulturowym, religijnym, społecznym i edukacyjnym. Zalicza się do nich świetlicoremizę, kościół, szkołę wraz z jej infrastrukturą rekreacyjną.

Świetlicoremiza położona jest po lewej stronie drogi 111260 L, patrząc w kierunku południowym. Świetlicoremiza oddalona jest o ok. 0,5 km od wspomnianego skrzyżowania. Przedstawione powyżej obszary ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne pełni funkcję centrum, czyli obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych.

Niestety jak wynika z analizy przedstawionej w powyższym dokumencie, teren ten wymaga niezbędnej interwencji naprawczej. W pierwszej kolejności dotyczyć ona będzie remontu świetlicoremizy wraz z uzupełnieniem infrastruktury technicznej, w przyszłości niezbędna jest także rozbudowa przyległego do niej terenu, budowa parkingu, placu zabaw oraz modernizacja infrastruktury sportowej. Niezbędne i konieczne jest ich przystosowanie do obecnych potrzeb infrastruktury technicznej, a także funkcjonalnych. Odnowa budynku świetlicoremizy oraz przyległego do niej terenu w sposób przyjazny mieszkańcom i turystom wytworzy zorganizowaną przestrzeń wspólną i powiąże ją z pozostałymi znaczącymi elementami miejscowości i ciągami komunikacyjnymi. Uzupełni ofertę miejscowości, tworząc infrastrukturę nie tylko dla dzieci i ich rodziców, ale osób starszych oraz niepełnosprawnych. Będzie to też miejsce wytchnienia dla turystów korzystających z atrakcji turystycznych na terenie miejscowości, jak i całej gminy. Funkcjonalność świetlicoremizy, jej przystosowanie do pełnienia swoich zadań kładzie także potrzebę działań poprawczych tak, aby mieszkańcy, goście w tym turyści odwiedzający miejscowość mogli spotykać się na imprezach kulturalnych oraz sportowych integrujących społeczność.

Przedsięwzięcie zapoczątkuje realizację wspólnych działań mieszkańców na rzecz poprawy warunków i jakości życia na wsi.

Dostępność obszaru:

- dostępność mobilna: droga powiatowa nr 3278 L oraz droga gminna 111260 L - przystanki autobusowe po obu stronach, drogi powiatowej;
- dostępność piesza: brak ciągów pieszych wzdłuż dróg, wykorzystywane są pobocza.

Rys. 27.: Wizualizacja obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjającego nawiązaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne ujęte z lotu ptaka.

Dane i potrzeby zamieszczone w opisie uzupełnione są innymi zapisami ww. dokumencie m.in. w pozycji „Struktura przestrzenna miejscowości”, „Obiekty i tereny” oraz „Planowane zadania inwestycyjne i przedsięwzięcia aktywizujących społeczność lokalną” stanowiąc komplementarną całość opisu miejscowości, jej charakterystyki i potrzeb.

5. Analiza SWOT mocnych i słabych stron, szans, i zagrożeń

Wszystkie czynniki, zjawiska i procesy wpływające na skalę oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego danej jednostki można podzielić na zewnętrzne (zmiany zachodzące w otoczeniu) i wewnętrzne. Klasycznym narzędziem stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej jest zestawienie mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określenie jego szans i zagrożeń rozwojowych w tzw. analizie SWOT. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – Strengths (silne strony), W – Weaknesses (słabości, czyli słabe strony), O – Opportunities (możliwości, szanse), T – Threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie (usystematyzowanie) informacji o potencjale rozwojowym miejscowości oraz o dostrzeganych barierach. Jednocześnie, zwraca uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia.

W opracowaniu skoncentrowano się na ocenie wewnętrznych zasobów miejscowości Honiatycze, atutów i problemów, a także relacji między tymi elementami. Uwarunkowania zewnętrzne, które pozostają niezależne od decyzji władz sołectwa, w istotny sposób determinują rozwój danej społeczności, a wpływ ten może być pozytywny lub negatywny. Władze sołectwa mogą jedynie monitorować zmiany zachodzące w jej otoczeniu, co pozwoli na identyfikację istniejących oraz przyszłych szans i zagrożeń rozwoju i zminimalizuje wpływ ewentualnych, negatywnych skutków. Znajomość uwarunkowań miejscowości umożliwi podjęcie działań sprzyjających rozwojowi potencjału miejscowości i wykorzystaniu nadarzających się okazji.

5.1. Mocne strony

- Niezanieczyszczone środowisko,
- Położenie geograficzne (bliskość do granicy z Ukrainą),
- Aktywnie działające Stowarzyszenie Rozwoju Wsi,
- Rada Sołecka oraz Koło Gospodyń Wiejskich, Zespół śpiewaczy,
- Doświadczenie w organizowaniu imprez o zasięgu lokalnym,
- Publiczna Szkoła Podstawowa,
- Publiczne Gimnazjum,
- Publiczny Punkt Przedszkolny,
- Kościół,
- Bogata historia wsi.

5.2. Słabe strony

- Niezadowalający stan dróg lokalnych (przewaga dróg gruntowych),
- Rejon typowo rolniczy, brak przemysłu i miejsc pracy,
- Zdegradowana infrastruktura społeczno-kulturalna–światlino-remiza,
- Przewaga gospodarstw mało obszarowych,
- Brak przystosowanego technicznie miejsca do spotkań mieszkańców (bardzo zły stan techniczny remizy strażackiej i jej otoczenia, brak wyposażenia obiektu),
- Słabo zagospodarowane centrum wsi,
- Niedostateczna ilość lamp oświetleniowych,
- Ograniczony dostęp do Internetu,
- Zarobkowa migracja młodych ludzi,
- Mała aktywność młodzieży.

5.3. Szanse

- Poprawa stanu infrastruktury społecznej,
- Tworzenie i inicjowanie współpracy z partnerami lokalnymi,
- Wzrost znaczenia organizacji pozarządowych,
- Promocja walorów miejscowości,
- Zapewnienie optymalnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności lokalnej w bezpiecznym i przyjaznym środowisku,
- Możliwość pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej.

5.4. Zagrożenia

- Niewystarczająca ilość środków na remont i modernizację infrastruktury technicznej, społecznej, gospodarczej,
- Kontynuacja migracji zarobkowej mieszkańców szczególnie młodzieży,
- Dezintegracja społeczna – brak zaangażowania mieszkańców miejscowości w sprawy wsi,
- Trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwój wsi,
- Utrzymujące się wysokie bezrobocie w kraju,
- Ograniczona możliwość kształcenia ludzi młodych,
- Brak pomocy ze strony państwa i innych instytucji.

6. Planowane zadania inwestycyjne

Opisane zadania zostały przedstawione zgodnie z kolejnością ustaloną w rankingu przez grupę mieszkańców na zebraniach wiejskich. Opis przedsięwzięć zawiera podstawowe potrzeby zasygnalizowane przez uczestników zebrań, które mogą ulec zmianie na etapie projektowania i stosowania konkretnych rozwiązań technicznych. Przedstawione budżety przedsięwzięć są kwotami szacunkowymi i mogą również ulec zmianie z chwilą przystąpienia do realizacji wyznaczonego zadania.

6.1. Zadanie 1

Nazwa zadania:

„Remont świetlicy-remizy w miejscowości Honiatycze”

Cel zadania:

Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie korzystnych warunków do wszechstronnego rozwoju społeczności w oparciu o remont budynku świetlicy-remizy w miejscowości Honiatycze, a następnie udostępnienie obiektu społeczności lokalnej i turystom /jako miejsca działań społeczno-kulturalnych i rekreacyjnych/.

Celami częściowymi są:

1. Podniesienia atrakcyjności miejscowości pod względem społecznym, kulturalnym i turystycznym.
2. Zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i turystycznych, a także rozwój tożsamości społeczności wiejskiej i zachowania dziedzictwa kulturowego.
3. Poprawa warunków i standardów życia mieszkańców Honiatycz.

Obszar planowanej inwestycji usytuowany jest w centrum miejscowości Honiatycze w gminie Werbkowice. Na działce nr 620 znajduje się budynek świetlicy-remizy (stanowi własność Gminy Werbkowice), który został oddany do użytku w 1975 roku. Budynek świetlicy: budynek wolno stojący, parterowy, niepodpiwniczony, wykonany w technologii tradycyjnej, murowanej, oparty na planie na literze "L", o wym. 22,46 x 8,91 i 9,05 x 7,34 przykryty dachem dwuspadowym, bez poddasza użytkowego. Konstrukcja dachu z drewnianych więźarów dachowych. Budynek składa się z części świetlicowej (pełniącej funkcję wiejskiej „placówki” społeczno-kulturalno-rekreacyjnej) – 3 pomieszczenia: sala konferencyjna/taneczna ze sceną, korytarz, pomieszczenia gospodarcze i KGW, oraz część OSP – część garażowa.

Główna część budynku posiada pokrycie z blachy stalowej płaskiej, łączonej na rąbek stojący. Boczna dobudówka zlokalizowana prostopadle do głównej części posiada pokrycie z blachy trapezowej powlekaniej.

Dobudówka świetlicy i garaż posiadają ściany z ociepleniem.

Pod sceną świetlicy zlokalizowano pomieszczenie remizy strażackiej z wejściem z poziomu terenu. Przy budynku wykonano, w późniejszym czasie, dobudówkę w przeznaczoną na garaż remizy. Dobudówka przykryta jest dachem jednospadowym z pokryciem z blachy trapezowej.

Dodatkowo na działce znajduje się:

- sieć energetyczna i przyłącze energetyczne napowietrzne do budynku
- zjazd publiczny z drogi publicznej.

Do budynku planowane jest wykonanie przyłącza kanalizacyjnego i bezodpływowego zbiornika na nieczystości ciekłe oraz przyłącza wodociągowego i studni wierconej o maksymalnej głębokości 30 m p.p.t. i wydajności pon. 5 m³/d- w ramach zwykłego korzystania z wód.

Głównym przedmiotem inwestycyjnym projektu są nakłady na remont w zakresie:

1. Elewacyjne roboty towarzyszące – rusztowania,
2. Roboty rozbiórkowe i demontażowe,
3. Roboty murarskie,
4. Remont podłóg i posadzek,
5. Remont sceny,
6. Konstrukcje stalowe,
7. Roboty okładzinowe,
8. Osuszanie murów - wykonanie przepony poziomej metodą iniekcji i izolacji pionowej,
9. Remont dachu - roboty rozbiórkowe,
10. Remont więźby dachowej,
11. Pokrycie dachu,
12. Roboty blacharskie,
13. Wymiana i docieplenie sufitów,
14. Roboty tynkarsko-malarskie,
15. Stolarka okiennie-drzwiowa,
16. Docieplenie,
17. Detale,
18. Elementy wyposażenia łazienki dla osób niepełnosprawnych,

19. Poręcze, balustrady, barierki i pochwyt,
20. Wentylacja,
21. Przebudowa pochylni i schodów wejściowych,
22. Opaska odwadniająca,
23. Utwardzenie terenu,
24. Wywóz materiałów z rozbiórki,
25. Świadectwo energetyczne,
26. Instalacja elektryczna,
27. Instalacja odgromowa,
28. Instalacja wodno-kanalizacyjna,
29. Szambo i przyłącze kanalizacyjne,
30. Studnia i przyłącze wodociągowe.

Przeprowadzona szczegółowa analiza stanu technicznego obiektu wykazała znaczne zużycie techniczne budynku, a także brak przystosowania i niedobory w jego infrastrukturze i wyposażeniu techniczno-użytkowym, a także niedostosowanie terenu około obiektowego do użytku społecznego. Stwierdzono konieczność realizacji prac remontowo-budowlanych. Budynek nie posiada zaplecza sanitarnego. Pomieszczenia wymagają modernizacji i dostosowania ich do pełnienia funkcji turystyczno-społeczno-kulturalnych. Nie dostatecznie rozwinięta i nieprzystosowana infrastruktura turystyczno-społeczno-kulturalna wsi stanowi jedną z najpoważniejszych barier wielofunkcyjnego rozwoju obszaru miejscowości. Słaby stopień rozwoju infrastruktury wiejskiej nie tylko obniża standard życia i gospodarowania, lecz także decyduje o słabej atrakcyjności oferty kulturalnej dla mieszkańców wsi. Natomiast oferta turystyczna miejscowości jest nad wyraz bogata /poparta powyższym opracowaniem/, ale mało dostępna. Przeszkodą w jej dostępie jest brak miejsca informacyjno-edukacyjnego dla turystów, a takim miejscem bezsprzecznie byłaby świetlica z jej nową infrastrukturą. Planowane jest, aby turyści odwiedzający okolice mogli korzystać ze świetlicy nie tylko jako miejsca odpoczynku i relaksu, ale i miejsca, w którym mogą się odświeżyć, skorzystać z pomieszczeń kuchennych w celu przygotowania posiłków i gorących napoi. Takie możliwości świadczone nieodpłatnie pozwolą zatrzymać potencjalnego turystę w miejscowości na dłużej niż kilka godzin, a założyć można, że na cały dzień. Samorząd gminy wspólnie ze środowiskami lokalnymi podejmuje działania pozwalające na odpowiednie zaspokojenie potrzeb społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych mieszkańców wsi, a także potrzeb turystycznych dla przyjezdnych gości. Podjęcie działania inwestycyjnego służy mobilizacji lokalnej społeczności i pobudzenia

aktywności do podejmowania wspólnych przedsięwzięć na rzecz poprawy warunków i jakości życia w swojej miejscowości.

Realizacji zadania (zapewnienie odpowiednich warunków) pozwoli mieszkańcom wsi na funkcjonowanie i poszerzenie aktywnej działalności społeczności (zaspokojenie potrzeb turystycznych, społecznych, kulturalnych, rekreacyjnych) w ramach formalnych i nie formalnych grup (w budynku ma siedzibę Rada Sołecka, Koło Gospodyń Wiejskich, odbywają się zebrania wiejskie, imprezy integracyjne społeczności Honiatycz). Projekt ma również za zadanie poprawę wizerunku miejscowości oraz poprawę estetyki i uporządkowanie przestrzeni publicznej.

Po zakończeniu zadania rola świetlicy jako miejsca wypoczynku /w tym dla turystów/ i życia społeczno-kulturalnego wsi zostanie wykorzystana z lepszym skutkiem. Ponieważ w miejscowości Honiatycze jest wiele ciekawych atrakcji turystycznych, a sami mieszkańcy są aktywnymi społecznikami, trzeba zadbać jedynie o odpowiednie warunki lokalowe i wyposażenie. Jeśli pomyślimy o świetlicy jako o przyjaznej przestrzeni dla aktywnych grup z naszej miejscowości, dla gości z zewnątrz-turystów, i spróbujemy tę przestrzeń jak najbardziej przystosować do różnych potrzeb tych grup, to świetlica będzie uzasadniać swój byt. Realizacja projektu uwzględnia realizację zadań na rzecz szeroko pojętego rozwoju społeczeństwa wiejskiego. Wszelkie działania prowadzone w ramach funkcjonowania jednostki świetlicowej będą zapobiegały pogłębianiu bierności i bezradności społecznej wobec trudnych sytuacji życiowych, otworzą drogę do szerokiej konsolidacji społeczeństwa i jego rozwoju w aspekcie społecznym, turystycznym i kulturalnym. Koniecznym działaniem jest więc pozyskanie funduszy na wyremontowanie budynku i wyposażenie go w odpowiednią infrastrukturę pod kątem potrzeb różnych grup społeczności.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania
2014-2015	340 000 zł - zadanie 80% dofinansowane przez Europejski Fundusz Rolny z PROW – Oś 4 Leader, działanie: Odnowa i rozwój wsi, pozostałe jako wkład własny Gminy Werbkowice.

6.2. Zadanie 2

Nazwa zadania:

Utwardzenie dróg gminnych w miejscowości Honiatycze.

Cel zadania:

Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa komunikacyjnego oraz poprawę warunków przejazdu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2014-21 (corocznie)	Średnio 7.000 zł - środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

6.3. Zadanie 3

Nazwa zadania:

Organizowanie imprez kulturalno-rekreacyjnych, pikników, festynów przy/w świetlicoremixie w Honiatyczach.

Cel zadania:

Organizowanie imprez ma na celu kultywowanie tradycji i integrację społeczności lokalnej, a także umożliwić aktywne spędzenie wolnego czasu.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2014-2021 (corocznie)	Ok. 1000 zł rocznie - środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

6.4. Zadanie 4

Nazwa zadania:

Doposażenie i wymiana doposażenia świetlicoremixy wiejskiej w Honiatyczach.

Cel zadania:

Przygotowanie nowo wyremontowanej świetlicoremixy wiejskiej do prowadzenia funkcji społeczno-kulturalnych, sportowych oraz edukacyjnych. Świetlica wiejska wyposażona w niezbędny sprzęt posłuży jako otwarte miejsce spotkań mieszkańców sołectwa oraz wszystkich innych chętnych osób zamieszkałych na terenie działania gminy i przyjezdnych turystów. Wyposażenie umożliwi łatwość w organizacji spotkań tematycznych, szkoleń i warsztatów itp.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2014-2021 (corocznie)	Ok. 1200 zł - środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

6.5. Zadanie 5

Nazwa zadania:

Budowa altanki i placu zabaw przy świetlicoremixie.

Cel:

Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez realizację działań mających na celu kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej.

Zadanie inwestycyjne wpłynie na poprawę warunków życia mieszkańców wsi, poprawi podstawową niezbędną infrastrukturę miejscowości, uporządkuje przestrzeń publiczną, podniesienie poziomu bezpieczeństwa.

Harmonogram realizacji	Kwota końcowa i wskazanie źródła jej pozyskania.
2019-2021	7.000 zł - środki własne sołectwa, środki własne gminy, podmioty prywatne.

7. Wdrożenie i monitorowanie planu

Wdrożenie Planu Odnowy Miejscowości rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Gminy Werbkowice. Wdrożenie Planu zaleca się Wójtowi Gminy Werbkowice, Radzie Sołeckiej miejscowości Honiatycze oraz Sołtysowi wsi Honiatycze. Monitorowanie każdego przedsięwzięcia-czyli dbanie o prawidłowy jego przebieg przez cały czas jego trwania polega na systematycznym zbieraniu, zestawianiu i ocenie informacji rzeczowych i finansowych w postaci ustalonych wskaźników, które opisują jego postęp i efekty. W monitorowaniu biorą udział wszystkie podmioty oraz komórki organizacyjne Urzędu Gminy w Werbkowicach oraz Rada Sołectwa Honiatycze, zaangażowane we wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Honiatycze. Oceną wdrażania Planu zajmie się Rada Sołecka.

Lp.	Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1.	Przedłożenie projektu planu odnowy miejscowości Honiatycze przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołecka	Grudzień 2013
2.	Uchwalenie planu odnowy miejscowości Honiatycze przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	Styczeń 2014
3.	Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	Odpowiednio przed planowanym naborem wniosków 2014-2021
4.	Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w planie odnowy miejscowości Honiatycze	Wójt, Rada Sołecka	2021

Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno-gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nieprzewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości Honiatycze może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile wniosek z uzasadnieniem złoży każdy z członków Rady Sołeckiej na ręce Przewodniczącego Rady Sołeckiej. Wniosek taki Przewodniczący Rady Sołeckiej poddaje procedurze uchwalania dokonywanego przez Zebranie Wiejskie i zatwierdzania przez Radę Gminy w formie uchwały.